

Кәсіптік стандарт: «Көкөністер мен картоп өсіру»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы:
2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:
  - 1) Көкөніс шаруашылығы – көкөніс дақылдарын ашық және қорғалған жерде өсірумен айналысатын өсімдік шаруашылығының саласы.
  - 2) Ашық жердегі көкөніс шаруашылығы – Ашық жерде көкөніс дақылдарын өсіру.
  - 3) Қорғалған жердегі көкөніс шаруашылығы – Қорғалған топырақ құрылыстарында ашық және қорғалған топырақ үшін көкөніс дақылдары мен көшеттерді өсіру.
  - 4) Теориялық дайындық – қызметкерлерді кәсіби даярлау процесінің кезеңі, оны өту кезінде білім алушы арнайы теориялық білім алады, сондай-ақ бекітілген оқу бағдарламаларына сәйкес оларды қолдайды және жетілдіреді.
  - 5) Көшеттер – жеміс беру кезеңіне кірмеген жас өсімдіктерді дамыту үшін және одан ашық және қорғалған топырақта көкөністердің ерте өнімін алу үшін өсіріледі.
  - 6) Жылыжай – бүйірлік қоршауы және мөлдір шатыры бар және құрылыстардың ішіндегі адамдарға қызмет көрсететін орташа немесе ірі өсіру ғимараты.
3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады
  - 1) –

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Көкөністер мен картоп өсіру
5. Кәсіптік стандарттың коды: A01131015
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
  - A Ауыл, орман және балық шаруашылығы
    - 01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну
      - 01.1 Бір- немесе екіжылдық дақылдарды өсіру
        - 01.13 Көкөністер, бақша дақылдарын, тамыр жемістілер мен түйнек жемістілерді өсіру
          - 01.13.1 Картопты және отырғызылатын материалдарды өсіру
      - A Ауыл, орман және балық шаруашылығы
        - 01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну
          - 01.1 Бір- немесе екіжылдық дақылдарды өсіру
            - 01.13 Көкөністер, бақша дақылдарын, тамыр жемістілер мен түйнек жемістілерді өсіру
              - 01.13.2 Көкөністерді, олардың тұқымдары мен көшеттерін өсіру
    - 7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: - дәстүрлі жапырақты және жапырақты көкөністерді өсіру. - дәстүрлі жеміс-көкөніс дақылдарын өсіру. - дәстүрлі тамыр дақылдарын, түйнектерді және пиязды көкөністерді өсіру. - саңырауқұлақтар мен трюфельдерді өсіру - сирек кездесетін көкөністердің басқа түрлерін өсіру. - көкөніс дақылдарының тұқымын өсіру
    - 8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:
      - 1) Көкөністерді ашық және жабық топырақта өсіру бойынша білікті жұмысшы - 3 СБШ-нің деңгейі
      - 2) Жеміс-жидек өсіруші техник - 4 СБШ-нің деңгейі
      - 3) Тұқым өсіруші - 4 СБШ-нің деңгейі
      - 4) Ауыл шаруашылығы техникалары жөніндегі техник - 5 СБШ-нің деңгейі
      - 5) Агроном - 6 СБШ-нің деңгейі
      - 6) Агроном-топырақтанушы - 6 СБШ-нің деңгейі
      - 7) Бас агроном - 7 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Көкөністерді ашық және жабық топырақта өсіру бойынша білікті жұмысшы»:	
Топтың коды:	6111-2
Қызмет атауының коды:	6111-2-003
Кәсіптің атауы:	Көкөністерді ашық және жабық топырақта өсіру бойынша білікті жұмысшы
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3

СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Көкөніс өсіруші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6111-2-002 Картоп өсіруші 6111-2-001 Қауын өсіруші 6111-3-001 Гидропоникалық кәсіпорынның қызметкері 6111-2-004 Көкөніс өсіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ашық және қорғалған топырақта көкөніс дақылдарын өсіру, күту және жинау кезінде дайындық, көмекші жұмыстарға қызмет көрсету және орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Көкөністерді өсіру кезінде дайындық және көмекші жұмыстарды орындау 2. Көкөніс дақылдарын өсіру және күту бойынша жұмыстарды орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Көкөністерді өсіру кезінде дайындық және көмекші жұмыстарды орындау	Дағды 1: Көкөніс дақылдарын өсіруге дайындық	Машықтар:	
		1. Көкөніс дақылдарын егу және отырғызу материалдарын дайындау үшін жұмыс мүкәммалын және қосалқы құрылғыларды пайдалану. 2. Қажетті жабдықтар мен көмекші құралдарды қолданыңыз.	
		Білімдер:	
		1. Ашық және қорғалған жерге көкөніс дақылдарының тұқымы мен көшеттерін дайындау технологиясы. 2. Көкөніс дақылдарының отырғызу материалын дайындау және тәрбиелеу бойынша орындалатын жұмыстардың сапасына қойылатын талаптар. 3. Көкөніс дақылдарының көшеттерін өсіру кезінде тұқым себу алдындағы және отырғызу алдындағы жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау ережелері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Қорғалған топырақ құрылыстарында егін жинаудан кейінгі жұмыстарды жүргізу	Машықтар:	
		1. Өсімдік қалдықтарын жинау үшін қол құралдары мен жабдықтарды пайдаланыңыз. 2. Топырақ қоспаларын, өсімдік тамырларының қалдықтары бар субстраттарды кетіру үшін қол құралдары мен жабдықтарды пайдаланыңыз. 3. Жеке қорғаныс құралдарын қолданыңыз.	

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өсіру құрылыстарын өсімдік қалдықтарынан тазарту әдістері. 2. Өсіру ыдыстарын топырақ қоспаларынан, субстраттардан тазарту әдістері. 3. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану ережелері. 4. Ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Көкөніс дақылдарын өсіру және күту бойынша жұмыстарды орындау.	Дағды 1: Көкөністерді өсіру кезіндегі көмекші жұмыстар	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топырақ пен өсімдік материалының сынамаларын алу әдістемесін қолданыңыз. 2. Топырақтың, топырақ қоспалары мен субстраттардың механикалық, физикалық және химиялық қасиеттерін зертханалық талдау деректерін пайдаланыңыз. 3. Тұқым мен отырғызу материалының сорттық және себу қасиеттерін анықтаңыз. 4. Көкөніс өсімдіктерінің тұқымын жинау және кептіру техникасын қолданыңыз. 5. Тұқымдарды бастыру және тазарту әдістерін қолданыңыз. 6. Тұқым мен отырғызу материалын физикалық дезинфекциялау әдістерін қолданыңыз. 7. Дезинфекциялау құралдарын қолданыңыз. 8. Мамандандырылған анықтамалықтар мен мәліметтер базасын пайдаланыңыз. 9. Жеке қорғаныс құралдарын қолданыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көкөніс дақылдарын өсіруге жарамды топырақ пен субстраттардың түрлері, құрамы мен қасиеттері, оларды жақсарту жолдары. 2. Көкөніс өсімдіктерінің түрлері. 3. Тұқымның біртектілігіне, өнгіштігіне, түрлік тазалығына және көкөніс дақылдарының тұқымдары мен отырғызу материалының фитосанитариялық жай-күйіне қойылатын талаптар. 4. Тұқым мен отырғызу материалын себуге және отырғызуға дайындау технологиялары. 5. Сапалы отырғызу материалының көрнекі белгілері. 6. Ластаушы микрофлораның құрамы. 7. Көкөніс тұқымдарының пісу белгілері. 8. Ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

<p>Дағды 2: Көшеттерді өсіру және көкөніс дақылдарына күтім жасау бойынша технологиялық операцияларды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көкөніс дақылдарын егу және отырғызу, көшет отырғызу мерзімдерін жоспарлау үшін осы метеорологиялық қызметтерді пайдаланыңыз. 2. Қорғалған топырақтағы ауа температурасы мен жарықтандыруды реттеңіз. 3. Пиязшық өсімдіктерін мәжбүрлеу техникасын қолданыңыз. 4. Тыңайтқыштарды тұтыну нормаларын және белсенді зат пен физикалық массадағы өсімдіктердің өсуін реттегіштерді есептеңіз. 5. Суару, тамақтандыру, жарықтандыру, газдандыру, температура мен салыстырмалы ылғалдылықты сақтау үшін механикаландырылған қондырғыларды қолданыңыз. 6. Жылыжай дақылдарын көмірқышқыл газымен тамақтандыру нормаларын есептеңіз. 7. Өсімдіктерді қалыптастыру үшін қол құралдарын пайдаланыңыз. 8. Көкөніс дақылдарының экономикалық пісуін анықтаңыз. 9. Мамандандырылған анықтамалықтар мен мәліметтер базасын пайдаланыңыз. 10. Жеке қорғаныс құралдарын қолданыңыз.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қатаюға арналған көкөніс дақылдарының өну жасы. 2. Жабын және мульчирование материалдарының ассортименті мен тұтыну нормалары. 3. Өсімдіктерді ұрықтандыру және азықтандыру технологиялары. 4. Қорғалған топырақта өсімдіктерді жарықтандырудың ұзақтығы мен қарқындылығы. 5. Вегетациялық кезеңнің әртүрлі кезеңдеріндегі көкөніс дақылдарының биологиялық ерекшеліктері. 6. Тыңайтқыштар енгізуге арналған ауыл шаруашылығы машиналарының түрлері. 7. Көкөніс дақылдарының экономикалық пісу белгілері. 8. Іске асыруға арналған көкөністердің сапасына қойылатын талаптар. 9. Сақтау кезінде көкөністердің фракциялық партияларының мөлшері. 10. Ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 3: Көкөніс дақылдарын қолайсыз метеорологиялық жағдайлардан, зиянкестерден, аурулардан және арамшөптерден қорғау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Күн радиациясының параметрлерін, температураны, топырақ пен ауаның су режимдерін талдаңыз. 2. Аурулардың, зиянкестердің, арамшөптердің таралуы мен даму дәрежесін талдау. 3. Мамандандырылған анықтамалықтар мен мәліметтер базасын пайдаланыңыз. 4. Жеке қорғаныс құралдарын қолданыңыз.

		Білімдер:	
		<p>1. Тыңайтқыш ерітінділерін, өсу реттегіштерін, тамшылатып суару үшін өсімдіктерді қорғау құралдарын дайындау технологиялары.</p> <p>2. Өсімдіктерді қолайсыз және қауіпті метеорологиялық құбылыстардан қорғау тәсілдері.</p> <p>3. Аурулардың, зиянкестер мен арамшөптердің алдын алу және бақылау шаралары.</p> <p>4. Көкөніс дақылдарының зиянкестермен зақымдануының сыртқы белгілері, аурулардың зақымдануы.</p> <p>5. Арамшөптер биологиясының морфологиялық белгілері мен ерекшеліктері.</p> <p>6. Тұқым мен отырғызу материалын маринадтау технологиясы.</p> <p>7. Энтомофагтар мен микроорганизмдерді тиімді пайдалану шарттарына қойылатын талаптар.</p> <p>8. Мақсаттар, пайдалану мерзімдері және әрекет ету ұзақтығы. кеміргіштерге қарсы феромонды тұзақтар мен жемдер.</p> <p>9. Зиянды, өрт және жарылыс қауіпті химиялық заттармен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік ережелері.</p> <p>10. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану сипаттамалары мен ережелері.</p> <p>11. Ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Орындаушылық Өз бетінше шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Қарым-қатынас		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Тұқым өсіруші	
	5	Ауыл шаруашылығы техникасы бойынша маман-механик	
	6	Агроном	
10. Кәсіптің карточкасы «Жеміс-жидек өсіруші техник»:			
Топтың коды:	3142-0		
Қызмет атауының коды:	3142-0-023		
Кәсіптің атауы:	Жеміс-жидек өсіруші техник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Көкөніс өсіруші, жабық топырақ жабдықтарының операторы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Агрономия	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6111-2-002 Картоп өсіруші 6111-2-001 Қауын өсіруші 6111-3-001 Гидропоникалық кәсіпорынның қызметкері 6111-2-004 Көкөніс өсіруші	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Көкөніс шаруашылығы өнімдерін өсіру кезінде қосалқы және негізгі жұмыстардың сапалы орындалуын қамтамасыз ету	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Көкөніс шаруашылығы өнімдерін өсіру кезінде қосалқы жұмыстарды орындау 2. Көкөніс дақылдарын өсіру бойынша жұмыстарды орындау, күтім жасау, оларды бастапқы өңдеу және сақтау
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Көкөніс шаруашылығы өнімдерін өсіру кезінде қосалқы жұмыстарды орындау	Дағды 1: Көкөніс өнімдерін өсіруге арналған жабдықтарды дайындау	Машықтар: 1. Түгендеу ақауын диагностикалау. 2. Бақша мен бақшаны пайдаланыңыз. өсімдіктерді жұқартуға, гартерлеуге, суаруға арналған құрал-саймандар мен құралдар. 3. Өсімдік түрлерін түрлеріне, сыртқы белгілеріне қарай ажыратыңыз. 4. Көкөністерді жинау кезінде қол құралдары мен механикаландыру құралдарын қолдану. 5. Көкөністерді сұрыптау, сұрыптау, тазалау, жуу үшін қол құралдары мен керек-жарақтарын қолдану.
		Білімдер: 1. Пайдаланылатын құралдардың мақсаты мен толықтығы. 2. Өңдеу әдістері. 3. Тұқым себу және көшет отырғызу әдістері. 4. Суару нормалары мен уақыты. 5. Өсімдіктердің түрлік белгілері. 6. Көкөніс дақылдарының экономикалық пісу белгілері. 7. Ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Учаскені егуге немесе отырғызуға дайындау	Машықтар: 1. Өрістерді бөлу, топырақты өңдеу сапасы мен мерзімдерін бақылау кезінде жұмыс мүкәммалын және қосалқы құрылғыларды пайдалану. 2. Топырақ дайындау бойынша орындалған жұмыстардың көлемін есептеу.
		Білімдер: 1. Топырақты өңдеудің негізгі әдістері. 2. Өңдеу сапасын бағалау әдістері. 3. Топырақ өңдеу сапасына қойылатын талаптар. 4. Есеп беру құжаттамасын ресімдеу ережесі.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Еңбек функциясы 2: Көкөніс дақылдарын өсіру бойынша жұмыстарды орындау, күтім жасау, оларды бастапқы өңдеу және сақтау	Дағды 1: Көкөніс дақылдарын себу, отырғызу және күту	Машықтар: 1. Жұмыс мүкәммалын және қосалқы құрылғыларды пайдалану. 2. Орындалған жұмыс көлемін және тұқым мен отырғызу материалының шығынын есептеңіз. 3. Көкөніс дақылдарына күтім жасау бойынша барлық жұмыстарды уақтылы және сапалы орындау.

		Білімдер:	
		1. Көкөніс дақылдарын егу және отырғызу технологиялары. 2. Егіс және отырғызу материалына қойылатын Мемлекеттік стандарттардың талаптары. 3. Егіс агрегаттарының техникалық сипаттамалары. 4. Егу және отырғызу кезінде, сондай-ақ көкөніс дақылдарына күтім жасау кезінде еңбекті қорғау ережелері. 5. Көкөніс дақылдарын күту және жинау бойынша жұмыстарды орындауға қойылатын агротехникалық талаптар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Көкөніс дақылдарын жинау, оларды бастапқы өңдеу және сақтау	Машықтар:	
		1. Тазалау кезеңінде орындалған жұмыс көлемін есептеу. 2. Көкөніс дақылдары мен картопты жинау уақытын анықтау. 3. Орындалған егін жинау жұмыстарының сапасы мен көлемін бақылау.	
		Білімдер:	
		1. Көкөніс дақылдарын жинау технологиялары (көпсалалы, біржолғы дақылдар және т.б.). 2. Көкөніс дақылдарының техникалық пісуін анықтау. 3. Жиналған егінді сапалы бастапқы пысықтау және сақтауға дайындау.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Орындаушылық Өз бетінше шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Қарым-қатынас орнату		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Ауыл шаруашылығы техникасы бойынша маман-механик	
	6	Агроном	
11. Кәсіптің карточкасы «Тұқым өсіруші»:			
Топтың коды:	6113-9		
Қызмет атауының коды:	6113-9-002		
Кәсіптің атауы:	Тұқым өсіруші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Көкөніс өсіруші, жабық топырақ жабдықтарының операторы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6111-2-002 Картоп өсіруші 6111-2-001 Қауын өсіруші 6111-3-001 Гидропоникалық кәсіпорынның қызметкері 6111-2-004 Көкөніс өсіруші	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ашық және қорғалған топырақта көкөніс дақылдарының тұқымдық өсімдіктерін өсіру, күту және жинау кезінде көмекші жұмыстарға қызмет көрсету және орындау	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Көкөніс дақылдарының тұқымдық өсімдіктерін өсіру кезінде көмекші жұмыстарды орындау 2. Көкөніс дақылдарының тұқымын өсіру бойынша жұмыстарды орындау, көкөніс дақылдарының тұқымын және тұқымын күту, жинау
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Көкөніс дақылдарының тұқымдық өсімдіктерін өсіру кезінде көмекші жұмыстарды орындау	Дағды 1: Көкөніс өсімдіктерінің тұқымдық өсімдіктерін өсіруге дайындық	Машықтар:
		1. Түгендеу ақаулығын анықтау. 2. Тұқым өсімдіктерін жұқарту, гартерлеу, суару үшін бау-бақша құралдары мен құралдарын пайдаланыңыз. 3. Тұқымдық өсімдіктердің түрлерін сыртқы белгілері бойынша ажыратыңыз. 4. Көкөністерді жинау кезінде қол құралдары мен механикаландыру құралдарын қолданыңыз. 5. Көкөністерді сұрыптау, сұрыптау, тазарту үшін қол құралдары мен керек-жарақтарын қолданыңыз.
		Білімдер:
		1. Тұқым шаруашылығында қолданылатын Мүкәммалдың мақсаты мен толықтығы. 2. Өңдеу әдістері. 3. Екіжылдық көкөніс дақылдарының тұқымдық материалын себу, көшеттер мен тұқым өсімдіктерін отырғызу әдістері. 4. Суару нормалары мен уақыты. 5. Өсімдіктердің түрлік белгілері. 6. Көкөніс дақылдарының экономикалық пісу белгілері. 7. Ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
		Дағдыны тану мүмкіндігі:
	Дағды 2: Учаскені көкөніс өсімдіктерін, оның ішінде аналық өсімдіктерді егуге немесе отырғызуға дайындау	Машықтар:
		1. Өрістерді бөлу, топырақты өңдеу сапасы мен мерзімдерін бақылау кезінде жұмыс мүкәммалын және қосалқы құрылғыларды пайдалану. 2. Топырақ дайындау бойынша орындалған жұмыстардың көлемін есептеңіз.
		Білімдер:
		1. Топырақты өңдеудің негізгі әдістері. 2. Өңдеу сапасын бағалау әдістері. 3. Топырақ өңдеу сапасына қойылатын талаптар. 4. Есеп беру құжаттамасын ресімдеу ережесі.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Еңбек функциясы 2: Көкөніс дақылдарының тұқымын өсіру бойынша жұмыстарды орындау, көкөніс дақылдарының тұқымын және тұқымын күту, жинау	Дағды 1: Көкөніс дақылдарының тұқымдық өсімдіктерін себу, отырғызу және күту	Машықтар:
		1. Жұмыс құралдарын және қосалқы құрылғыларды пайдалану. 2. Орындалған жұмыс көлемін және тұқым мен отырғызу материалының шығынын есептеңіз. 3. Көкөніс дақылдарына күтім жасау бойынша барлық жұмыстарды уақтылы және сапалы орындау.

		Білімдер:	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Екі жылдық көкөніс дақылдарының тұқымын себу және отырғызу технологиялары. 2. Егіс және отырғызу материалына қойылатын мемлекеттік стандарттардың талаптары. 3. Егіс агрегаттарының техникалық сипаттамалары. 4. Егу және отырғызу кезінде, сондай-ақ көкөніс дақылдарына күтім жасау кезінде еңбекті қорғау ережелері. 5. Көкөніс дақылдарын күту және жинау бойынша жұмыстарды орындауға қойылатын агротехникалық талаптар. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Көкөніс дақылдарын, тұқым өсімдіктерін жинау оларды бастапқы өңдеу және тұқым бөлу	Машықтар:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тазалау кезеңінде орындалған жұмыс көлемін есептеу. 2. Көкөніс дақылдары мен картопты жинау уақытын анықтау. 3. Орындалған егін жинау жұмыстарының сапасы мен көлемін бақылау.
		Білімдер:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тұқым бөлу және алу үшін көкөніс дақылдарын жинау технологиялары (көп жинау, бір рет жинау дақылдары және т.б.). 2. Тұқымдық материал алу үшін бір жылдық және екіжылдық көкөніс дақылдарының биологиялық пісіп-жетілуінің анықтамалары. 3. Жиналған егінді сапалы бастапқы пысықтау және тұқым материалын бөлуге дайындау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Орындаушылық Дәлдік Өз бетінше шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Қарым-қатынас		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Агроном	
12. Кәсіптің карточкасы «Ауыл шаруашылығы техникалары жөніндегі техник»:			
Топтың коды:	3115-2		
Қызмет атауының коды:	3115-2-006		
Кәсіптің атауы:	Ауыл шаруашылығы техникалары жөніндегі техник		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Жеке тұлғалардың біліктілік сипаттамалары мемлекеттік мекемелер мамандарының лауазымдары және барлық қызмет салаларына ортақ қазыналық кәсіпорындар Бекітілген Денсаулық сақтау министрінің бұйрығымен және әлеуметтік даму Қазақстан Республикасының 2016 жылғы 1 қыркүйектегі № 775 Барлық атаулардың техникасы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			

Формалды емес және информталы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Механик Техник-механик	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Көкөністерді ашық және қорғалған жерде өсіру кезінде ауыл шаруашылығы машиналарына қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ауыл шаруашылығы машиналары мен жабдықтарын пайдалану 2. Ауыл шаруашылығы техникасын жөндеу және техникалық қызмет көрсету.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Ауыл шаруашылығы машиналары мен жабдықтарын пайдалану	Дағды 1: Ауыл шаруашылығы техникасын пайдалануға дайындау	Машықтар:
		1. Ауыл шаруашылығы техникасының тораптары мен механизмдерін құрастыру сызбаларын оқыңыз. 2. Машиналар мен жабдықтардың құрастыру және реттеу жұмыстарын орындау. 3. Ауыл шаруашылығы техникасын пайдалануға беру үшін қажетті шығын және жанар-жағармай материалдарын қолдану. 4. Ауыл шаруашылығы техникасының жұмыс жағдайларын және технологиялық операцияларды орындау бойынша агротехникалық талаптарды талдау. 5. Машина-трактор агрегаттарының оңтайлы құрамдарын таңдау. 6. Машина-трактор агрегаттары мен жабдықтарын баптау. 7. Ауыл шаруашылығы техникасының қозғалу тәсілі мен жұмыс режимін таңдау. 8. Қауіпсіз жұмыс жағдайларын ескере отырып, стационарлық жабдықты ұтымды орналастыру.
		Білімдер:
		1. Ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдықтарын пайдаланудың техникалық сипаттамалары, конструктивтік ерекшеліктері, режимдері мен қағидалары. 2. Ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдықтарын пайдалануға беру жөніндегі жұмыстарды орындау үшін жұмсалатын жанар-жағармай материалдары мен техникалық сұйықтықтардың мақсаты мен пайдалану қағидалары. 3. Технологиялық операцияларды орындауға қойылатын агротехникалық талаптар. 4. Еңбекті қорғау, өрт және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Ауыл шаруашылығы техникасы мен басқа да жабдықтарды баптау	Машықтар: 1. Машиналар мен жабдықтардың тораптары мен механизмдерін сынауды орындау. 2. Технологиялық операцияны орындау үшін қажетті шығын және жанар-жағармай материалдарын, техникалық сұйықтықтарды таңдау және пайдалану. 3. Ауыл шаруашылығы техникасының ақаулары мен істен шығуларын анықтау. 4. Ауыл шаруашылығы техникасының техникалық жай-күйі актісін жасау. 5. Машина-трактор агрегаттары мен жабдықтарында технологиялық операцияларды орындау. 6. Технологиялық операцияларды орындау параметрлерін бақылау. 7. Ауыл шаруашылығы техникасын жөндеуді бағалау.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жобалық құжаттаманың бірыңғай жүйесі. 2. Ауыл шаруашылығы техникасын игеру тәртібі мен режимдері. 3. Механикаландырылған ауыл шаруашылығы жұмыстарын орындау технологиясы. 4. Кен орнының және машина-трактор агрегатының кинематикалық сипаттамалары. 5. Стационарлық жабдықты орналастыру ережесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Ауыл шаруашылығы техникасын жөндеу және техникалық қызмет көрсету.	Дағды 1: Ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдықтарын жұмысқа бағалау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауыл шаруашылығы техникасының техникалық жай-күйін анықтау. 2. Сыртқы зақымдардың болуын анықтаңыз, ақаулықтарды анықтау. 3. Уақтылы жөндеу және ақауларды жою. 4. Ауыл шаруашылығы техникасына техникалық қызмет көрсетуді материалдық-техникалық қамтамасыз ету қажеттілігін айқындау. 5. Жөндеуге немесе техникалық қызмет көрсетуге тиісті өтінімдерді ресімдеу.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауыл шаруашылығы техникасына техникалық қызмет көрсету жөніндегі жұмыстарды орындау үшін жағатын жанар-жағармай материалдары мен техникалық сұйықтықтарды, аспапты, жабдықты, жеке қорғану құралдарын пайдалану тәртібі. 2. Ауыл шаруашылығы техникасына техникалық қызмет көрсету жөніндегі құжаттарды ресімдеу тәртібі. 3. Еңбекті қорғау, өрт және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдықтарын жұмысқа дайындау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Машинаға химмотологиялық картаға сәйкес шығын, жанар-жағармай материалдары мен техникалық сұйықтықтарды қолдану. 2. Жабдықтың, ауылшаруашылық техникасының жұмыс қабілеттілігін тексеру және құралды баптау.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауыл шаруашылығы техникасын пайдаланудың техникалық сипаттамалары, конструктивтік ерекшеліктері мен режимдері. 2. Ауыл шаруашылығы техникасын пайдалану және техникалық қызмет көрсету жөніндегі нормативтік-техникалық құжаттама. 3. Ауыл шаруашылығы техникасына техникалық қызмет көрсету жөніндегі жұмыстарды орындау үшін Шығыс, жанар-жағармай материалдары мен техникалық сұйықтықтарды, аспапты, жабдықты, жеке қорғану құралдарын пайдалану мақсаттары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Орындаушылық Дәлдік Өз бетінше шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Қарым-қатынас</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:

кәсіптермен байланыс:	6	Агроном	
13. Кәсіптің карточкасы «Агроном»:			
Топтың коды:	2132-1		
Қызмет атауының коды:	2132-1-001		
Кәсіптің атауы:	Агроном		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Лауазымдардың үлгілік біліктілік сипаттамалары ауыл шаруашылығы саласының басшылары мен мамандары, ҚР АШМ бұйрығы, № 17/308, 2013 ж. Агроном		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6111-2-004 Көкөніс өсіруші 2132-3-001 Агроном-топырақтанушы 6111-2-002 Картоп өсіруші 6111-2-001 Қауын өсіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ашық және қорғалған топырақта көкөністерді өсірудің инновациялық әдістері мен тәсілдерін енгізу және іс - шаралар өткізуді ұйымдастыру және қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Көкөніс өнімдері мен картоп өндірісін ұйымдастыру 2. Өсімдік шаруашылығы өнімдерін өсіру және бастапқы өңдеу жөніндегі іс-шараларды жүргізу 3. Көкөніс дақылдары мен картоптың перспективалы сорттарын өсірудің озық әдістері мен әдістерін енгізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Көкөніс өнімдері мен картоп өндірісін ұйымдастыру	Дағды 1: Көкөніс өнімдері мен картопты өсіру технологиясы	Машықтар:	1. Көкөніс дақылдары мен картоптың биологиялық және морфологиялық ерекшеліктері. 2. Көкөніс дақылдары мен картопты өсіруге қойылатын агротехникалық талаптар. 3. Өсіру және сапалы және жоғары өнім алу технологиялары.
		Білімдер:	1. Ашық топырақтағы көкөніс дақылдары үшін ауыспалы егіс, қорғалған топырақ құрылыстары үшін дақыл айналымы схемаларын жасаңыз. 2. Отырғызу материалына, тұқымға, ауылшаруашылық машиналарына, еңбек ресурстарына, тыңайтқыштарға, пестицидтерге, суармалы суға деген қажеттілікті есептеңіз. 3. Орындалған жұмыстардың сапасын бағалау.
		Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Аймақтың нақты жағдайлары мен егіншілікті интенсификациялау деңгейі үшін ауыл шаруашылығы дақылдарының сорттарын таңдаудың негіздемесі	Машықтар:	1.Көкөніс дақылдары мен картоптың агробиологиялық сипаттамалары. 2. Өсіп келе жатқан аймақтың климаттық жағдайлары. 3. Өсіруге рұқсат етілген сорттардың сипаттамасы.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өсіп келе жатқан аймақтың климаттық жағдайларын ескере отырып, ауыспалы егіс жасау үшін дақылдар жиынтығын таңдаңыз. 2. Көкөніс дақылдары мен картоптың өсіруге рұқсат етілген сорттарын ғана таңдауды негіздеу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 3: Заманауи технологияларды пайдалана отырып, агрономиялық құжаттаманы жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көкөністер мен картопты өсіру технологиялары 2. Өсірілген дақылдардың климаттық жағдайларға қойылатын талаптары. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауыл шаруашылығы дақылдарын өсірудің технологиялық схемаларын жасау. 2. Көкөніс дақылдарының схемаларын жасаңыз. 3. Ауыл шаруашылығы жұмыстарының кезеңдеріне жұмыс жоспарларын жасау. 4. Ауыл шаруашылығы дақылдарының тұқым өсіру дақылдарын сынақтан өткізу. 5. Тұқымдық және сорттық бақылау үшін қажетті құжаттаманы жасаңыз. 6. Дала жұмыстарының сапасын бағалау. 7. Құжат айналымын жүргізуді ұйымдастыру.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Өсімдік шаруашылығы өнімдерін өсіру және бастапқы өңдеу жөніндегі іс-шараларды жүргізу	<p>Дағды 1: Заманауи технологияларды пайдалана отырып, агрономиялық құжаттаманы жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауыл шаруашылығы өндірісіне әсер ететін ауа-райы және климаттық факторлар. 2. Өртүрлі экологиялық жағдайларда көкөніс өнімдерін өндіру технологиялары. 3. Көкөністер мен картопты өсірудің агротехникалық әдістері. 4. Егіншілік заңдары, өсімдік тіршілігінің факторлары және оларды реттеу әдістері. 5. Өсімдіктерді арамшөптерден, зиянкестерден және аурулардан қорғау, топырақты өңдеу, ауыспалы егістің ғылыми негіздері. 6. Нормативтік құжаттарды ресімдеуге және құжаттама мен құжат айналымын жүргізуге қойылатын қазіргі заманғы талаптар. 7. Ауыл шаруашылығы ұйымының қызметіне қатысты нұсқаулық және әдістемелік материалдар. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жерді пайдалану жағдайын, фитосанитариялық мониторинг деректерін талдау. 2. Топырақ карталарын және агрохимиялық картограммаларды пайдалану. 3. Топырақты өңдеу және дақылдарды арамшөптерден, аурулар мен зиянкестерден қорғау технологияларын әзірлеу. 4. Сынамаларды алу және топырақ үлгілерін талдау. 5. Топырақтың агрохимиялық және экологиялық-токсикологиялық талдауын жүргізу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	<p>Дағды 2: Өнімділік факторлары мен көрсеткіштерін болжау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топырақ құнарлылығын арттыру әдістері. 2. Егіншілік заңдары, өсімдіктер тіршілігінің факторлары және оларды реттеу әдістері. 3. Өсімдіктерді арамшөптерден, зиянкестерден және аурулардан қорғау, топырақты өңдеу, ауыспалы егістерді құрастырудың ғылыми негіздері. 4. Қазақстан Республикасының аумағында қолдануға шектелген немесе тыйым салынған пестицидтер, агрохимикаттар, өсімдіктердің өсуін реттегіштер, өсімдіктердің сорттары мен будандары тізілімі. 5. Өсімдіктердің қоректену негіздері, минералды және органикалық тыңайтқыштардың түрлері мен формалары, ұрықтандыру әдістері мен технологиялары. 6. Ауыл шаруашылығы дақылдарын сынақтан өткізу әдістері. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нарық жағдайында экономиканың дамуын болжау. 2. Ашық және қорғалған жерде көкөніс дақылдарын және картопты өсірудің инновациялық әдістерін ұйымдастырыңыз. 3. Қазіргі заманғы есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникациялар және байланыс құралдарында жұмыс істеу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 3: Көкөніс дақылдары мен картоптың перспективалы сорттарын өсірудің озық әдістері мен әдістерін енгізу</p>	<p>Дағды 1: Жаңа технологияларды, көкөніс дақылдары мен картоптың жаңа сорттарын қолдану бойынша тәжірибелік жұмыс жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көкөніс дақылдары мен дақылдардың айналымын құру принциптері. 2. Фермерлік, шаруа қожалықтарының мамандануын бағалау. 3. Жоғары және тұрақты өнім алу үшін көкөністер мен картопты өсірудің жаңа әдістері мен әдістерін игеру және енгізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Егіншілікті және жабайы өсімдіктерді тану, олардың физиологиялық жағдайын анықтау. 2. Дақылдарды өсіру технологияларын түсіну. 3. Тұқымның себу сапасын анықтаңыз. 4. Биологиялық және нақты өнімділікті анықтаңыз. 5. Егін шығынын бақылаудың тиімді шараларын қолдану.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Жұмыстар жиынтығын, олардың реттілігін, мерзімдері мен ұзақтығын анықтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмысты ұйымдастыру 2. Ұжымды басқару 3. Орындалған жұмыстарға талаптар қою 4. Өз бетінше шешім қабылдау 5. Командада жұмыс істеу

		Білімдер:	
		1. Ауыл шаруашылығы мәселелері жөніндегі нормативтік құжаттар. 2. Өсімдік шаруашылығы өнімдерінің сапасын стандарттау және растау негіздері. 3. Анатомия, морфология, систематика, шығу заңдылықтары, өсімдіктердің өзгеруі және егіннің қалыптасуы. 4. Көкөніс дақылдары мен картопты өсірудің экологиялық таза технологиялары. 5. Тұқым сапасының себу көрсеткіштері. 6. Тұқым себу нормалары және отырғызу материалын отырғызу технологиялары, Себу мен отырғызудың тереңдігі мен схемалары. 7. Дақыл сапасының көрсеткіштері, егін жинау мерзімдері мен тәсілдерін анықтау технологиялары. 8. Ауыл шаруашылығы жұмыстарының сапасын бақылауға қойылатын талаптар. 9. Дала жұмыстарын орындау сапасын бағалау әдістері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ұйымдастырушылық қабілеттер Жауапкершілік Дәлдік Өз бетінше шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Қарым-қатынас		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Бас агроном	
14. Кәсіптің карточкасы «Агроном-топырақтанушы»:			
Топтың коды:	2132-3		
Қызмет атауының коды:	2132-3-001		
Кәсіптің атауы:	Агроном-топырақтанушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Лауазымдардың үлгілік біліктілік сипаттамалары ауыл шаруашылығы саласының басшылары мен мамандары, ҚР АШМ бұйрығы, № 17/308, 2013 ж. Агроном		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	топырақтанушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ашық және қорғалған топырақта көкөніс өсіру кезінде топырақты зерттеуді ұйымдастыру және қамтамасыз ету, топырақ құнарлылығын сақтау және жақсарту		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Аумақтарды топырақ зерттеу бойынша жұмыстарды орындау. Топырақ контурының шекарасын анықтау, Топырақтың негізгі сипаттамалары мен қасиеттері 2. Көкөніс өнімдері мен картоп өндірісін ұйымдастыру және жоғары сапалы өнім алу үшін топырақ пен топырақ құнарлылығын сақтау. 3. Ашық және қорғалған топырақта топырақ пен топырақ құнарлылығын сақтаудың озық әдістері мен әдістерін енгізу
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Аумақтарды топырақ зерттеу бойынша жұмыстарды орындау. Топырақ контурының шекарасын анықтау, Топырақтың негізгі сипаттамалары мен қасиеттері	Дағды 1: Топырақ генезисін, табиғи және ауыл шаруашылығында қолданылатын топырақтарда жүретін процестердің динамикасын зерттеу	Машықтар:
		1. Ашық жерде өсірілген картоп пен көкөніс дақылдарына арналған топыраққа физикалық-механикалық талаптар. 2. Топырақ құнарлылығына қойылатын талаптар және оны ашық далада картоп пен көкөніс дақылдарына сақтау, сондай-ақ тыңайтқыштарға деген қажеттілік. 3. Қорғалған топырақта өсірілген көкөніс дақылдары үшін топыраққа физикалық-механикалық талаптар. 4. Топырақ құнарлылығына қойылатын талаптар және оны қорғалған топырақтағы көкөніс дақылдары үшін сақтау, сондай-ақ өсу кезеңдеріне сәйкес тыңайтқыштарға деген қажеттілік.
		Білімдер: Шешудің әртүрлі тәсілдерін және оларды таңдауды қамтитын практикалық мәселелерді шешу
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Аумақтарды топырақ зерттеу бойынша жұмыстарды орындау	Машықтар:
		1. Өндірісті технологиялық дайындаудың бірыңғай жүйесі, стандарттар, техникалық шарттар
		Білімдер: 1. Технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы мәселелерді шешу, шешудің әртүрлі тәсілдерін таңдау
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Дағды 3: Құнарлылықты арттыру	Машықтар:	
	1. Картоптан, ашық және қорғалған топырақтан көкөніс дақылдарынан жоғары және сапалы өнім алу үшін топырақтың құнарлылығын бақылау және тамырлы ортаның құнарлылығын сақтау(ашық топырақтағы топырақ және қорғалған топырақтағы топырақ). 2. Топырақтың физикалық-механикалық күйіне және тыңайтқыштарға, пестицидтерге, суармалы суға деген қажеттілікті есептеңіз. 3. Орындалған жұмыстардың сапасын бағалау.	
	Білімдер: 1. Кәсіби білім мен практикалық тәжірибе (немесе Топырақтану саласындағы теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы). 2. Агрономия, Топырақтану және агрохимия саласындағы білім.	
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Еңбек функциясы 2: Көкөніс өнімдері мен картоп өндірісін ұйымдастыру және жоғары сапалы өнім алу үшін топырақ пен топырақ құнарлылығын сақтау.	Дағды 1: Ауылшаруашылық ландшафттарының көкөніс дақылдарын өсіруге жарамдылығын бағалау және оларды ұтымды	Машықтар:
		Жұмыс жағдайын және оның болжамды өзгерістерін өз бетінше талдауды қажет ететін практикалық мәселелердің әртүрлі түрлерін шешіңіз.

	пайдалану.	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Топырақтың құнарлылығы мен физикалық-механикалық қасиеттерін сақтау принциптері. 2. Көкөністер мен картоптан жоғары және сапалы өнім алу үшін құнарлылықты бағалау. 3. Тыңайтқыштарды қолдану тәртібі мен режимдері. 4. Ашық және қорғалған топырақта технологиялық операцияларды орындауға қойылатын агротехникалық талаптар. 5. Қопсытқыш материалдар мен тыңайтқыштарды қолдану технологиялары мен мерзімдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Сорттар мен тұқым материалын таңдау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>Жұмысты өз бетінше жоспарлауда, орындауда практикалық және танымдық дағдылардың кең ауқымын қолданыңыз. Картоп және көкөніс шаруашылығы саласындағы басшылық етумен жұмыс процестері мен нәтижелеріне баға беру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>Кәсіптік білім беру процесінде және дербес алынған практикалық тәжірибе негізінде қызметті жүзеге асыру.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 3: Ашық және қорғалған топырақта топырақ пен топырақ құнарлылығын сақтаудың озық әдістері мен әдістерін енгізу</p>	<p>Дағды 1: Өсімдік шаруашылығы өнімінің сапасын бағалау және оны пайдалану тәсілдерін анықтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Егін жинауды болжау және жоспарлау. 2. Ашық және қорғалған жерде картоп пен көкөніс дақылдарын жинау үшін қопсытқыш материалдарды, топырақтың басқа компоненттерін және тыңайтқыштарды қолданудың инновациялық әдістерін ұйымдастырыңыз. 3. Қазіргі заманғы есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникациялар және байланыс құралдарында жұмыс істеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмыс процестері, процедураларды бақылау, сапа туралы кең ауқымды білімге ие болу. 2. Құжаттама және есеп жүргізу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Топырақ пен олардың компоненттерінің жағдайын жақсарту бойынша жұмыстарды ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ашық және қорғалған топырақта топырақ құнарлылығын сақтау және сақтау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру 2. Картоп пен көкөніс дақылдарын алу үшін қопсытқыш материалдарды, топырақтың басқа компоненттерін және тыңайтқыштарды қолданудың инновациялық әдістерін ұйымдастыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жоғары және сапалы өнім алу принциптері 2. Фермерлік, шаруа қожалықтарының топырақ сапасын бағалау 3. Жоғары және тұрақты өнім алу үшін картоп пен көкөніс өсірудің жаңа әдістері мен әдістерін игеру және енгізу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Ұйымдастырушылық қабілеттер Жауапкершілік Дәлдік Өз бетінше шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Қарым-қатынас		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Бас агроном	
15. Кәсіптің карточкасы «Бас агроном»:			
Топтың коды:	1310-1		
Қызмет атауының коды:	1310-1-001		
Кәсіптің атауы:	Бас агроном		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Ауыл шаруашылығы саласының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары, ҚР АШМ 2013 жылғы № 17/308 бұйрығы Бас агроном		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2132-1-001 Агроном 2132-2-001 Қауын өсіруші 2132-2-004 Көкөніс өсіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ашық және қорғалған топырақта көкөністерді өсірудің инновациялық әдістері мен әдістерін енгізу және іс-шараларды өткізу сапасын бақылау және орындауды қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ашық және қорғалған жерде көкөніс өнімдерін өндіруді жоспарлау 2. Көкөніс дақылдарының өнімін өндіруді ұйымдастыру 3. Ашық және қорғалған топырақта жоғары өнім алудың озық әдістері мен әдістерін орындау енгізу және ұйымдастыру сапасын бақылау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Ашық және қорғалған жерде көкөніс өнімдерін өндіруді жоспарлау	Дағды 1: Ашық және қорғалған жерде сала жұмысына басшылықты жүзеге асыру	Машықтар:	
		1. Сапалы және жоғары өнімді өнімді өндіру мен алудың ғылыми негізделген жүйелерін әзірлеу мен енгізуді және оның өзіндік құнын төмендетуді ұйымдастыру. 2. Негізгі қорларды, топырақ құнарлылығын және көкөніс дақылдарын өндіру тиімділігін арттыру және сақтау жөніндегі іс-шараларды жоспарлау.	

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының Конституциясының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы», "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" Қазақстан Республикасының заңдары, сондай-ақ Қазақстан Республикасының өзге де заңнамалық және заңға тәуелді нормативтік құқықтық актілері, агроөнеркәсіптік кешен және ауыл шаруашылығы бірлестігінің (ұйымының) өндірістік қызметі мәселелері жөніндегі басшылық, нормативтік, нұсқаулық және әдістемелік материалдар 2. Көкөніс дақылдарын өндіру технологиялары, олардың селекциясы мен тұқым шаруашылығы, Көкөніс өсімдіктерінің биологиялық ерекшеліктері және оларды өсірудің агротехникасы, көкөніс өнімдеріне арналған стандарттар, көкөніс шаруашылығы, экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару саласындағы отандық және шетелдік кәсіпорындардың ғылым жетістіктері мен озық жұмыс тәжірибесі, еңбек және жер заңнамасының негіздері, Қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнаманың негіздері және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану, Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 2: Көкөніс дақылдарының өнімін өндіруді ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Көкөніс дақылдары мен картопты өсірудің технологиялық процестері мен әдістеріне басшылық жасау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көкөніс дақылдары мен картопты өсірудің технологиялық карталарын олардың биологиялық ерекшеліктеріне сүйене отырып және зиянды организмдермен күресу шараларын ескере отырып жасаңыз. 2. Жұмыста заманауи зертханалық және компьютерлік жабдықты қолданыңыз. 3. Көкөніс дақылдары мен картопты көбейтудің прогрессивті әдістерін қолданыңыз. 4. Орындалған жұмыстардың сапасын бағалау. 5. Барлық жұмыстарды сапалы орындау бойынша жұмысты ұйымдастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көкөніс дақылдары мен картопты өсірудің инновациялық және дәстүрлі технологиялық процестері мен әдістері 2. Көкөніс дақылдары мен картоптың жаңа сорттары, будандары, оларды өсіру технологиялары және сапалы және жоғары өнім алу жолдары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Жоғары өнім алуға мүмкіндік беретін агротехникалық іс-шараларды жоспарлау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Егін жинау үшін көкөніс пен картоп өсірудің прогрессивті технологияларын болжау, жоспарлау және қолдану. 2. Шаруашылық жүргізуші субъектілердің қызметкерлерімен өсірілген өнімнің сапасын, өнімділігін арттыру және сақтау мәселелері бойынша іс-шаралар ұйымдастыру

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көкөніс дақылдары мен картоптың биологиялық және морфологиялық ерекшеліктері. 2. Көкөніс дақылдары мен картоп өсірудің заманауи технологиялары. 3. Дақылдарды өсірудің агротехникалық әдістерінің өсімдіктер мен топырақтың қасиеттеріне әсері. 4. Көкөніс дақылдары мен картопты көбейту, өсіру, тұқым өсіру негіздері. 5. Көкөніс дақылдары мен картопты көбейтудің прогрессивті әдістері. 6. ГОСТ көкөніс өнімдері мен картоптың сапасына қойылатын талаптар. 7. Жеміс-көкөніс өнімдерін сақтау, өңдеу және өткізу кезінде шығындарды азайту. 8. Орындалған жұмыстардың сапасын бағалау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Ашық және қорғалған топырақта жоғары өнім алудың озық әдістері мен әдістерін орындау енгізу және ұйымдастыру сапасын бақылау	Дағды 1: Жоғары өнім алуға мүмкіндік беретін агротехникалық шараларды таңдау және тұжырымдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көкөніс дақылдары мен картоп өсіру технологиясының заманауи әдістерін есептеу және жоспарлау 2. Қазіргі заманғы есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникациялар және байланыс құралдарында жұмыс істеу. 3. Бағынысты қызметкерлердің жұмысын ұтымды ұйымдастыру және жоспарлау
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологиялық процестің компоненттерін әзірлеу, енгізу, бақылау, бағалау және түзету. 2. Кәсіби жағдайларды жүйелік талдау және жобалау әдіснамасы туралы жан-жақты білімге ие болу. 3. Кәсіби мәселелерді шешу үшін қажетті ақпаратты өз бетінше іздеу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Ашық және қорғалған жерде жоғары өнім алудың озық әдістері мен әдістерін енгізу және ұйымдастыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ашық және қорғалған жерде картоп пен көкөніс дақылдарын жинау үшін өсірудің инновациялық әдістерін қолданыңыз. 2. Қазіргі заманғы есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникациялар және байланыс құралдарында жұмыс істеу. 3. Бизнес-жоспарлар жасаңыз. 4. Көкөніс өнімдерін өндіру қызметін үйлестіру. 5. Өндіріс технологиясы мәселелері бойынша консультациялық көмек көрсету. 6. Көкөніс өнімдері мен картоп өндірісі бойынша жұмыстардың уақтылы және сапалы орындалуын бақылауды жүзеге асыру.
	Білімдер:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Картоп пен көкөніс дақылдарынан жоғары және сапалы өнім алу принциптері 2. Фермерлік, шаруа қожалықтарының құнарлылығы мен топырақ сапасын бағалау. 3. Жоғары және тұрақты өнім алу үшін көкөніс дақылдары мен картопты өсірудің инновациялық әдістері мен әдістерін игеру және енгізу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұйымдастырушылық қабілеттер Жетекшілік ету қабілеті Талапшылдық Дәлдік Өз бетінше шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Қарым-қатынаста болу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Ұйымның (филиалдың) басшысы

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

16. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі

Орындаушы:

», ,

17. Өзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

«Агроөнеркәсіптік қауымдастықтар кешені» консорциумы

Жоба жетекшісі:

Кусаинова Г.С.

E-mail: gulzhan56@yandex.ru

Телефон нөмірі: +7 (702) 598 89 95

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:

19. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -

20. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

21. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2022 г.

22. Болжамды қайта қарау күні: 26.10.2025 г.